

FACULTY OF SOCIAL SCIENCES

Leiden, 20 november 2012

Hoogintelligent of Hoogbegaafd?

Lianne Hoogeveen

Radboud University Nijmegen

En Eva, Mario en Jan?

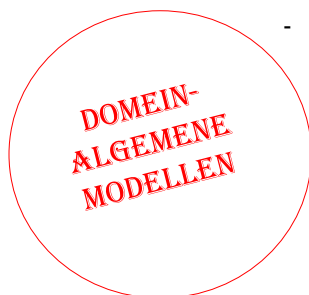

HOOGBEGAAFD?

Sir Francis Galton (1822-1911)

- *Hereditary Genius*
- *“human mental abilities and personality traits, no less than the plant and animal traits described by Darwin, are essentially inherited”*

Charles Spearman (1863-1945)

- *General intelligence objectively determined and measured* (1904)
- *General factor > g*

Lewis Terman (1877-1956)

Stanford Revision of the Binet-Simon Scale > Stanford-Binet

INTELLIGENTIE

Woordsoort: znw.(v.)

Modern lemma: intelligentie

znw. vr. Ontleend aan lat. *intelligentia*; verg. fra. *intelligence*.

↪1. Het vermogen om te verstaan, te begrijpen; verstand, intellect. Inzonderheid: vlugheid van verstand of begrip, schranderheid.

↪2. Verstandigheid, schranderheid. (Verg. *intelligent*, 2, a).

±↪3. In eene thans verouderde opvatting. Gemeenschap, verkeer tusschen personen.

Aanvulling bij INTELLIGENTIE

↪**Samenst.** Intelligentiepeil.

↪Intelligentiequotiënt. Wsch. uit du. *intelligenz-quotient* (1912); vgl. fr. *quotient d'intelligence* (1912) en *quotient intellectuel* (voor 1951), eng. *intelligence quotient* (1921 < du.). Vaak afgekort tot *I.Q.*

↪Intelligentietest.

© 2007 INL. Artikel gepubliceerd in 1911.

Intelligentietest. V. DALE [1950 □].

Niet alleen, dat dit intelligentie-onderzoek heel wat is hervormd en verbeterd, maar de methode is ook toegepast op andere werkingen, eigenschappen en krachten van de geest. Daarom spreekt men tegenwoordig van mental tests; intelligentie-tests zijn er een onderdeel van, BIGOT, *Psychol.* 88 [1938].

Bij Schmid's intelligentietests brachten de vos en de marter het er even goed of beter af dan vele apen, IJSSELING en SCHEYGROND, *Zoogd.* 321 [1943].

Onder het grote aantal intelligentietests bevindt zich er niet één waarmee de zuivere aanleg vastgesteld kan worden, *Syllabus R.V.U.* 22 Sept. 1955, 2 b.

Intelligentie

- Traditionele IQ concepties (Terman, Gottfredson)
- Meervoudige intelligenties (Gardner, 2003)
- Analytisch – Creatief – Praktisch (Sternberg, 2003)

HOOGBEGAAFD?

Verschillende theorieën en modellen; verschil in nadruk

Meest gangbaar op dit moment in Nederland (en daarbuiten):
een multidimensionaal, dynamische visie: de prestaties van een
leerling zijn afhankelijk van **aangeboren capaciteiten**
persoons- en **omgevingsfactoren**.

Reden van aanmelding

- Omdat Jan na de zomervakantie naar een andere school en schooltype gaat, willen ouders en school handvatten voor een optimale begeleiding.

Jan is hoogintelligent, dus

- Heeft een hoog IQ ...
- ???

6 profielen van hoogbegaafde leerlingen (Betts & Neihart, 1988; 2010)

<http://www.ingeniosus.net/archives/dr-george-betts-and-dr-maureen-neihart-share-revised-profiles-of-gifted>

- **Autonome, zelfsturende, leerling**
- **Succesvolle leerling**
- **Creatieve leerling (Uitdagende)**
- **Onderduikende leerling**
- **Leerling met leer- en/of gedragsproblemen**
- **Risicoleerling (Dropout)**

De autonome, zelfsturende leerling

- Presteert op een manier die past bij haar/zijn capaciteiten
- Toont goede sociale vaardigheden
- Werkt zelfstandig
- Ontwikkelt eigen doelen
- Werkt zonder behoefte aan bevestiging
- Werkt enthousiast voor passies
- Is creatief
- Komt op voor eigen opvattingen
- Neemt risico's

Betts & Neihart, 1998; 2010

De succesvolle leerling

- Presteert 'goed'
- Is perfectionistisch
- Zoekt bevestiging van de docent
- Vermijdt risico
- Accepteert / conformeert
- Is afhankelijk

(Betts & Neihart, 1998; 2010)

Risicoleerling

- Neemt onregelmatig deel aan onderwijs
- Maakt taken niet af
- Zoekt buitenschoolse uitdaging
- Verwaarloost zichzelf
- Isoleert zichzelf
- Is creatief
- Bekritiseert zichzelf en anderen
- Werkt inconsistent
- Verstoort, reageert af
- Presteert gemiddeld of minder
- Is defensief

Wat willen we weten?

- Preventie: signalering c.q. screening;
- Verheldering ('we snappen het niet' / 'we zijn het niet eens')
- Preventie: onderkenning verstandelijk niveau (voorkómen dat het misgaat)
- Verklaring ('ligt het daar aan?')
- Indicatiestelling (handelingsgericht)

Typen hulpvraag (Wijnekus & Pluymakers, 2007)

Wat kunnen/willen we meten?

- **Funcctieontwikkeling**
 - Intelligentie
 - Concentratie
 - Creativiteit
 - Leerstijlen
 - Executieve Functies
- **Sociale en persoonlijkheidsontwikkeling**

Hoe meten we?

Diagnostische middelen (Wijnekus & Pluymakers, 2007)

- Screening
 - Niet genormeerde vragenlijsten
 - Nominatie
 - Prestaties
- Onderkenning
 - Intelligentietests
- Verklaring (andere variabelen)

Welk instrument werkt?

- Niet één!
- Multidisciplinaire aanpak
 - Ook non-verbaal testen
 - Dynamic assessment / Response to Intervention (RTI)
- Informatie van ouders
- Informatie van (eerdere) onderwijsgevendenden
- Informatie van leerling zelf
- Kennis van zowel hoogbegaafdheid als mogelijke stoornissen noodzakelijk!

En Eva, Mario en Jan?

Dank voor uw aandacht.

Lianne Hoogeveen – l.hoogeveen@acsw.ru.nl